GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şêse lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şêse lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sorisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 71. *Duminecă în 13 (25) Maiŭ* 1884.

Braşovŭ în 12 (24) Maiu.

Ar fi o mare nenorocire pentru ţéră şi pentru locuitorii ei, décă Românii ardelenĭ s'ar lăsá a fi intimidaţĭ de înjurăturile pressei maghiare şi de demonstraţiunile junimei şi a plebei maghiare din Cluşiu şi décă combatanţii noştri pentru egala îndreptăţire naţională s'ar retrage, fie şi numai c'unŭ pasŭ, din arena de luptă, pe care amŭ păşitŭ cu toţii în unire şi solidaritate.

De cândŭ au ajunsŭ la domniă adversarii noştrii s'au folositŭ neîntreruptŭ, în contra elementului românescŭ, de armele puternice ale desbinărei şi ale terorisărei.

Din nenorocire ei au mănuatŭ în timpŭ de şése-spre-ḑece anĭ cu multŭ succesŭ aceste arme şi multe rele şi neajunsurĭ ne-au causatŭ.

Mai ântâiŭ venia intriga vêrîtă între fraţii de acelaşĭ sânge — intriga personală, confesională şi Dumneḑeu mai scie ce şi décă nicĭ cu acestŭ mijlocŭ nu puteau sĕ ne desbine, luau refugiu la falsificărĭ şi terorisărĭ.

Aşa au terorisatŭ Blaşiulŭ, aşa Sibiiulŭ şi Năsĕudulu. „Sĕ nu vĕ mişcaţĭ, căcĭ vĕ luămŭ fondurile şi vĕ nimicimŭ,“ — acesta este refrenulŭ permanentŭ alŭ ameninţărilorŭ oficióse şi neoficióse.

Tóte uneltirile aceste însĕ nu au folositŭ nimicŭ adversarilorŭ noştrĭ, căcĭ n'aŭ pututŭ sĕ împiedice protestele unanime ale alegătorilorŭ români în contra despotismuluĭ, ce ne apasă.

Vĕḑêndŭ acésta, ei şi-aŭ luatŭ refugiu earăşĭ la intrigă şi au arangiatŭ comedia frăţietăţii din Budapesta, dar curêndŭ au trebuitŭ sĕ se convingă, că nimicŭ nu mai póte astăḑĭ seduce pe Românŭ ca se renunţe la drepturile şi la esistenţa lui naţională.

Atuncĭ au începutŭ sĕ se formeze în glóte, sĕ sbiere şi sĕ strige în contra neamuluĭ nostru, sĕ insulte şi sĕ spargă ferestrele pacĭnicilorŭ cetăţenĭ românĭ, sĕ prigonească junimea nóstră, mândria şi speranţa naţiunei române.

Scopulŭ contrarilorŭ neamului românescŭ este vĕḑitŭ. Ei voescŭ sĕ ne intimideze, ca sĕ nu mai cutezămŭ a ne afirmá cu fruntea redicată şi cu curagiŭ înaintea ţĕrei şi a Europei întregi ca Români, se nu mai cutezămŭ a face oposiţiune energică unui guvernŭ, care lucră neîncetatŭ ḑi şi nópte la distrugerea şi anihilarea a totŭ ce e românescŭ şi ce sêmte românesce în acestŭ statŭ.

Intr'adevĕrŭ nu este lucru puţinŭ pentru unŭ poporŭ cu mijlóce aşa de restrînse ca poporulŭ românŭ, se resiste la tóte asupririle şi prigonirile unui guvernŭ, care se conduce de ura de rassă şi a unei administraţiunĭ, care numai binele lui nu-lŭ are în vedere.

Dér resistă totuşĭ. Mai puternicŭ ca orĭ şi cândŭ alegĕtorii românĭ din Ardélŭ, Bănatŭ şi Ţéra unguréscă şi-au manifestatŭ firma lorŭ hotărîre de a luptá până în fine pentru limbă şi naţionalitate.

Armele, de carĭ se folosescŭ Românii nu sunt armele minciunei, nicĭ ale falsului, nicĭ ale intrigei mişelescĭ, nicĭ ale terorisărei, ci pe stégulŭ luptătorilorŭ noştrĭ, e scrisŭ: libertate şi credinţă cătră tronŭ şi patriă, egală îndreptăţire naţională pentru tóte popórele ei!

Sub acestŭ sfântŭ drapelŭ se vorŭ grupá din nou peste câteva ḑile representanţii alegĕtorilorŭ românĭ din ţĕrile corónei S-lui Stefanŭ. Suntemŭ sigurĭ, că ei vorŭ aduce din tóte unghiurile locuite de Românĭ vestea îmbucurătóre, că poporulŭ nostru e firmŭ hotărîtŭ a lupta până în sfîrşitŭ între marginile iertate şi a nu cedá nimicŭ în prejudiţiulŭ drepturilorŭ sale naţionale.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

Viena, 24 Maiu. — Camera deputaţilorŭ a alesŭ membrii delegaţiunei austriace. Tribunalulŭ a achitatŭ pe prevenitulŭ Pongratz pentru crima de omorŭ şi jăfuire a bancherului Eisert, dar l'a condamnatŭ pentru alte mai multe crime la închisóre pe şése anĭ. Complicele sĕu Dürschner a fostŭ achitatŭ.

Parisŭ, 24 Maiu. — Ministrulŭ Ferry va depune mâne pe biuroulŭ camerii proiectulŭ privitorŭ la revisuirea constituţiunii.

(Biur. telegr. din Pesta).

„Gazeta“ şi „Pester Lloyd.“

Relativŭ la telegrama, ce amŭ adresat'o redacţiunei ḑiarului »Pester Lloyd,« numitulŭ ḑiarŭ dă în Nr. 117 de la 20 Maiu următórele amĕnunte:

»In ediţiunea de diminéţă a ḑiarului nostru amŭ publicatŭ o depeşă din partea redactorului şefŭ alŭ ḑiarului »Gazeta Transilvaniei,« d. Dr. Aurel Murĕşianŭ, în care declară, că n'a apărutŭ în ḑiarulŭ sĕu citata propoziţiune: »Daţĭ cu bice de focŭ peste pielea Maghiarilorŭ.« La acestea observămŭ următórele: In articolulŭ nostru de Sâmbăta din urmă s'a ḑisŭ că »Gazeta« a publicatŭ o telegramă de felicitare, care conţinea acea propoziţiune. De órece numai arareorĭ ne cade »Gazeta« în mână, amŭ luatŭ acéstă comunicare din »Maghiar Polgár« care apare în Cluşiu, şi care de obiceiu face estrase fórte însemnate din ḑiarele române. Numitulŭ ḑiarŭ din Cluşiu, bine acreditatŭ (?) a repeţitŭ adeseorĭ propoziţiunea de mai susŭ, şi şi în urmă în articolulŭ sĕu de fondŭ de la 16 Maiu cu cuvintele următóre: »Csak e napokban közöltük, hogy a »Gazetá-hoz« minö üdvözlö sürgönyök küldettek abból az alkalomból, hogy napilappá alakult át. »A küzdelem eredménye az elrabolt jogok visszaszerzése legyen,« táviratozza a koloszvári egyetem román ifjusága. »Tüzes ostorral huzzatok végig a magyar börén,« mondja egy másik taviratozó.« (Amŭ comunicatŭ în ḑilele acestea. ce telegramă de felicitare a primitŭ »Gazeta« cu ocasiunea apariţiunei sale cuotidiane. »Fie succesulŭ luptei recâştigarea drepturilorŭ răpite,« telegrafiază tinerimea română de la Universitatea din Cluşiu. »Daţĭ numai cu bice de focŭ peste pielea Maghiarilorŭ,« ḑice unŭ altŭ telegrafătorŭ.) Acesta e isvorulŭ din care amŭ luatŭ propoziţiunea citată. Dar repeţimŭ că cu deplină satisfacţiune luămŭ actŭ de declaraţiunea „Gazetei,« din care putemŭ conchide că şi ea desaprobă din parte'i espresiunile citate de noi, în adevĕrŭ de neiertatŭ.«

Isvorulŭ, de unde scriitorulŭ de la »Pester Lloyd,« a luatŭ veninulŭ spre a-şĭ adăpá cu elŭ săgeta îndreptată asupră-ne, este aşader organulŭ Arméno-Maghiarilorŭ guvernamentalŭ „Magyar Polgár« din Cluşiu. Se vede că acésta foiă a denaturatŭ şi falsificatŭ vr'una din felicitările adresate »Gazetei« şi »Pester Lloyd« nu s'a sfiitŭ de a folosi acestŭ isvorŭ după elŭ »bine a creditatŭ,« fără de a se convinge mai întâiŭ decă într'adevĕrŭ foia nóstră a întrebuinţatŭ unŭ asemenea limbagiu, care arŭ fi trebuitŭ se-o aducă în conflictŭ chiarŭ cu procurorulŭ.

Nu voimŭ a mai face nouĕ imputărĭ autorului articulului din »Pester Lloyd.« Suntemŭ satisfăcuţĭ că-şĭ recunósce greşela, deşi voiesce sĕ o înfrumseţeze. Câtŭ privesce însĕ isvorulŭ lui din Cluşiu avemŭ de ḑisŭ unŭ cuvêntŭ seriosŭ.

»Magyar Polgar« e fóie ardeleană guvernamentală. Că acéstă fóie ne combate e lucru naturalŭ, dér décă spre a aţiţa masele în contra Românilorŭ se folosesce de neiertatulŭ şi detestabilulŭ mijlocŭ de a denatura şi falsifica cuvintele nóstre şi a inventá frase, cum nu le-amŭ scrisŭ nicĭ odată, atuncĭ acésta nu mai este luptă onestă — ci infamiă.

FOILETONŬ.

Păţania lui Kecskemethi Gyuri.

De unŭ cârdŭ de vreme s'au respânditŭ prin trenoi, printre Moţime, nisce ómenĭ cu limba de oţĕlŭ, carĭ cobescŭ totŭ a rĕu şi cu carĭ nu mai putemŭ sta la vorbă, parc'amŭ fi la códa vécului.

Ei cutreeră ţéra de-a lungulŭ şi-o calcă crucişŭ şi curmezişŭ şi Românimea nóstră, Haţeganĭ şi Oltenĭ, Muntenĭ şi Mureşenĭ, Têrnovenĭ şi Câmpenĭ, Bărsenĭ şi Someşenĭ, Crişenĭ şi Săcăşenĭ, Săcelenĭ şi Mărginenĭ, suspină şi oftéză par' c'ar aşteptá în amorţire sfêrşitulŭ lumii.

In acéstă moţăire Kövery Pişta, tresăritulŭ şi neastêmpăratulŭ, a pusŭ pintenĭ la călcâie şi pénă în pălăriă şi adunândŭ Nemeşii astfelŭ le vorbesce:

„Nemeşilorŭ! Vĕ aduceţĭ cu toţii aminte, că tovarăşulŭ nostru de fapte contra Cuţo-Vlachilorŭ dela Pindŭ marele dascălŭ alŭ înţelepţilorŭ din Heliopolis, smeritulŭ şi cucerniculŭ Agatanghelos slăvitulŭ, ne învéţă în păscăliă că la códa vécului are sĕ vie din spre răsăritŭ prorocitulŭ Anticristŭ, sĕ prăpădéscă cerulŭ şi pămentulŭ; ér celŭ care va scăpa, multŭ bine va avé.«

»Ca Nemeşii la sfêrşitulŭ lumii sĕ nu se prăpădéscă trebue sĕ împlinéscă prorocia Agathanghelului şi sĕ facă din ómenĭ în ţéra Unguréscă numai o »turmă şi unŭ păstorŭ,« turma sĕ lucreze, Nemeşulŭ sĕ pipe şi danţeze. Prin urmare cu sila, séu cu buna, mai ântâi trebue sĕ facemŭ ca Românulŭ sĕ-şĭ schimbe graiulŭ şi blânda lui fire românéscă în vorbăriă şi trufiă unguréscă. Atuncĭ Nemeşii şi după sfêrşitulŭ lumii nu vorŭ avé sfêrşitŭ şi vorŭ trăí ca şi în vremile vechĭ, cândŭ era lupulŭ căţelŭ şi barna viţelŭ.«

»Noo bizom, asta nu rĕu,« rĕspunseră Nemeşii, şi punêndu-se pe lucru, mai ântâi numirile oraşelorŭ şi ale satelorŭ le-au schimbatŭ şi Vălcelele, Elipotok leau botezatŭ.

Lucrurile mergéu strună şi nimicŭ nu mai păre a turbura visulŭ de aurŭ alŭ Nemeşilorŭ de-a vedé din opinca românéscă »bocонciŭ ungurescŭ« şi din cósa oltenéscă „sabiă unguréscă.“

Tóte însĕ până la o vreme.

Românulŭ cândŭ pare că dorme, atuncĭ e mai gânditorŭ şi mai născocitorŭ.

Astfelŭ mai deunăḑĭ unŭ Românaşŭ iscusitŭ şi agerŭ la minte, ca sĕ rîdă cum se cade de Nemeşĭ, a trămisŭ gazetelorŭ ungurescĭ din Pesta o listă de numirea meseriilorŭ la Românĭ precum: Băcanĭ, Blănarĭ, Cojocarĭ, Croitorĭ, Cismarĭ, Dogarĭ etc. etc. ḑicêndŭ, c'aceste arŭ fi oraşe în Ardélŭ rebotezate de Românĭ din ungurescе în româneşte.

Invăpăiatulŭ gazetarŭ publicândŭ lista trămisă de Păcală, a datŭ svonŭ prin ţéră, că Românii ar fi furatŭ oraşele ungurescĭ. Pişta, tresăritulŭ, sare ca leulŭ şi plécă în a lorŭ căutare, ér Românulŭ — Păcală moţăe şi pufnesce în pumnĭ de rîsŭ de-a lui Pişta nebună şi zădarnică alergare.

Nemeşii acum mănioşĭ din nou se au adunatŭ şi între cei de faţă era şi Kecskemethi Gyuri, celŭ mai mare peste cei mai mici în „Societatea de maghiarisare“ din comitatulŭ Undiăoreĭ: şi care, luândŭ cuvêntulŭ celorŭ adunaţĭ aşa le vorbesce:

„Eu dela începutŭ am ḑisŭ, că ce amŭ făcutŭ, n'amŭ făcutŭ bine şi de aceea eu neocupându-mĕ de numirea oraşelorŭ şi satelorŭ am lăsatŭ, ca Deva totŭ Devă sĕ fie, Năsăudulŭ totŭ Năsăudŭ sĕ remâie şi satulŭ Bucurescĭ din Zarandŭ totŭ Bucurescĭ în Zărandŭ sĕ stée. Nu mi-am frămêntatŭ capulŭ în zadarŭ, cum s'ar puté numí pe unguresce satele Iaşĭ, Galaţĭ, Lisa din Ţéra-Oltuluĭ numită şi Ţéra-Făgăraşuluĭ.“ —

„Eu pentru a face din Românŭ Ungurŭ amŭ găsitŭ că celŭ mai bunŭ mijlocŭ este a numí pe hârtiă pe Ionŭ Românulŭ=Oláh Janos, pe George Şomeşanŭ=Samoşi Gyuri şi aşa inainte şi în scurtă vreme Românii vorŭ fi Ungurĭ şi apoi tréba lorŭ va fi, cum sĕ ḑică pe Unguresce satuluĭ Bucureşcĭ.“ —

„Pentru a vĕ încredinţa de spusele mele, n'aveţĭ

Nu amŭ cetitŭ numĕrulŭ de la 16Maiŭ alŭ lui »Magyar Polgar,« dér décă întradevĕrŭ elŭ conține acelŭ pasagiu tocmai așa cum l'a citatŭ „Pester Lloyd," atuncĭ nu scimŭ ce satisfacțiune ar fi în stare a ne dá „Magyar Polgár" spre a îndreptá rĕulŭ, ce l'a produsŭ ațițândŭ astfelŭ spiritele, și așa destulŭ de agitate, în contra poporului românŭ.

Cronica ḑilei.

Mâne Duminecă va fi a doua ședință a sinodului parochialŭ. Amŭ dori sĕ fie câtŭ mai mulțĭ membri și dreptulŭ de vorbă se nu se mai dé cu chiriă. E în interesulŭ sinodului, ca sĕ vorbéscă și membri, carĭ n'au obiceiulŭ de a sucí sensulŭ vorbelorŭ, cu scopŭ de a încurcá cestiunile, despre carĭ se discută și de a desgustá pe parochienĭ sĕ asiste până la fine.

*

La 25 Maiu, se va da în Rodna-veche, în sala otelului »Lumea-nouă« unŭ balŭ, alŭ cărui venitŭ este destinatŭ pentru scóla confesională română gr. cat..

Prețulŭ întrărei de o singură persónă este 1 fl., ér de o persónă în familă 80 cr.

*

In privința aniversării ḑilii de 3 (15) Maiu cetimŭ în »Neue freie Presse« următórele:

„Aniversarea ḑilei de 3 (15) Maiu 1848, în care episcopulŭ Șaguna a formulatŭ și a proclamatŭ în fața a 40,000 Românĭ, pe Câmpulŭ libertățiĭ, pretensiunile poporului românŭ, s'a sĕrbătoritŭ și în éstŭ anŭ în Transilvania și în specialŭ la Clușiu. Serbarea din anulŭ acesta însă a datŭ nascere la regretabile demonstrațiunĭ din partea studențilorŭ maghiarĭ și românĭ (?) dela universitatea din Clușiu. Studenții maghiarĭ au arsŭ pe piața publică ḑiarele române. Acésta a oferitŭ o ocasiune binevenită partidei din Bucurescĭ, care e ostilă Austriei, sĕ facă o contrademonstrațiune înaintea palatului legațiunii austro-ungare de acolo. Demonstranții, studențĭ în numerŭ de 200, au fostŭ împrăsciațĭ de poliția. Incidentulŭ credemŭ, că e terminatŭ și că elŭ nu va avé nicĭ o urmare rea asupra relațiunilorŭ amicale dintre Austro-Ungaria și România.

*

Mâne, Duminecă, se va representá la teatru »**Freischütz,**« operă poporală în 3 acte de C. M. Weber.

*

Se vorbia de mai multŭ timpŭ, că universitatea din Cernăuțĭ și în specialŭ facultatea de filosofiă are sĕ fie mutată în altŭ orașŭ. Erĭ, întrunindu-se consiliulŭ comunalŭ, în unanimitate a votatŭ o resoluțiune, prin care autorisă pe primarulŭ comunei, ca sĕ ia tóte demĕrsurile pentru a face sĕ rĕmână universitatea și de aci înainte în Cernăuțĭ.

*

»Telegrafulŭ« află din Odessa, că acolo au apărutŭ în cantitățĭ marĭ o speciă de termițĭ (furnicĭ), carĭ distrugŭ edificiile de lemnŭ, pădurile și mobilele. O comisiune numită de primăria a constatatŭ, că acéstă insectă s'a importatŭ în orașŭ cu mărfurile, carĭ sosescŭ din Algeria și Spania.

*

La 9 Iunie se va deschide la Odessa o esposițiune de oi și de lână de proveniență rusă.

*

Se anunță, că Francia nu va lua parte la conferință pentru regularea cestiunii financiare egiptene, până când Anglia nu-i va face concesiunile, ce le cere. D. Gladstone, se ḑice, că ar fi gata a face acele concesiunĭ, dar colegii sĕi din ministerŭ se opunŭ.

Noulŭ guvernatorŭ alŭ Rumeliei-orientale e hotărîtŭ sĕ combată tendințele unioniste, îndată ce-i va veni firmanulŭ pentru numirea sa definitivă în postulŭ sĕu de guvernatorŭ.

*

Se anunță din Filipopole, că o adunare de notabilĭ a delegatŭ pe domnii Gheșof și Christof, bărbațĭ distinșĭ rumelioțĭ, ca sĕ susțină pe lângă curțile europene prin graiu și scrisŭ unirea Rumeliei-orientale cu Bulgaria. Numiții delegațĭ au și plecatŭ în ḑilele acestea, și în călĕtoria lorŭ vorŭ atinge Viena, Roma, Parisulŭ, Londra, Berlinulŭ și Petersburgulŭ. Intr'o ḑi s'a rĕspânditŭ prin Filipopole o proclamațiune, care chemá pe Bulgarĭ la arme în contra năvălirilorŭ unorŭ pretinse horde asiatice. In cercurile bine informate se susține, că scopulŭ acelei proclamațiunĭ e sĕ iriteze mulțimea. Poliția cercetéză, dar până adĭ n'a pututŭ descoperí pe autorii proclamațiunii.

Deva, 21 Maiu 1884.

Onorate domnule Redactorŭ!

Fanatismulŭ tinerimeĭ maghiare din Clușiu și stilulŭ neurbanŭ și agitatorŭ alŭ foilorŭ maghiare, — apoi împrejurarea, că scandalele înscenate de cătră studenții dela universitatea din Clușiu au fostŭ nutrite de cătră elita cetățenilorŭ și a deregătorilorŭ din acelŭ orașŭ, și în fine nepăsarea, ba chiar conlucrarea neprecugetată și condamnabilă a organelorŭ menite a pune stavilă abusurilorŭ, aŭ scârbitŭ și inimile Românilorŭ din aceste părțĭ ale țĕrii.

Suntemŭ mâhnițĭ de pasulŭ nesocotitŭ alŭ tinerilorŭ maghiarĭ din Clușiu, — sperândŭ că va veni unŭ timpŭ, cândŭ le va fi rușine de ceea ce aŭ făcutŭ și le va páre rĕŭ, că nu vorŭ puté repará batjocura, ce cade numai asupra lorŭ și a ḑiarelorŭ maghiare agitatóre, care nu merită decâtŭ disprețŭ.

Insultațĭ prin scandalulŭ dela Clușiu, tinerimea Română din Deva, a adresatŭ d-lui Dr. Aureliu Isacŭ, advocatŭ în Clușiu, o telegramă.*)

Tinerimea Română din Deva împărtășesce acéstă telegramă, „Gazetei," pentru că, judecândŭ după sórtea altorŭ telegrame de asemenea natură, sĕ póte, ca ea nicĭ sĕ nu ajungă la adresă**).

Insultele tinerilorŭ maghiarĭ din Clușiu, aruncate cu atâta ușurință în fața inteligințeĭ și a pressei române, nu ne descurageză; din contră ne facŭ, ca în viitorŭ sĕ ținemŭ și mai multŭ la principiele pentru carĭ au suferitŭ și au muritŭ părințiĭ și frațiĭ noștrĭ. — Faptele și istoria vorŭ constatá cine e vinovatŭ. **Corespondentulŭ.**

Dela Orăștiă.

Românĭ din cerculŭ Orăștiei, au adresatŭ d-lui Dr. Silași, profesorŭ la Universitatea din Clușiu, la 17 c. următórea telegramă:

»Românii din cerculŭ Orăștiei vĕ felicită, că provedința divină v'a salvatŭ intactŭ de furia cetelorŭ vandalice ce au cutrieratŭ Clușiulŭ în memorabila ḑi de 3 Maiu. Indignațiunea pentru aceste evoluțiunĭ de cultură modernă ale junimei studióse maghiare este generală.«

Corespondință din Bucovina.

De lângă Seretŭ....

Adesea mĕ gândescŭ la frații mei Românĭ din Ardélŭ, Bănatŭ și Țéra-ungurésca și, ḑĕu, parcă vĕdŭ în ce criză și în ce situațiune amară se găsescŭ. Grelele apĕsărĭ și diavolescile uneltirĭ țĕsute cu multŭ meșteșugŭ întindŭ firulŭ lorŭ în contra nemului nostru întregŭ.

Tentativele sunt îndreptate în contra solidarității și principielorŭ inaugurate prin programa dela 1881, singura sănătósă și mantuitóre. Dar învinge-vețĭ și acele tentative, căcĭ atâtŭ în fondŭ câtŭ și în tóte sunteți mai naționalĭ decâtŭ toți frații noștri »din patru unghiurĭ.«

Acestŭ adevĕrŭ cu bună sémă ilŭ cunoscŭ și cei dela putere, și de aceea nu pre vorŭ puté împedecá mersulŭ lucrurilorŭ pentru dobândirea drepturilorŭ și ușurare sarcinelorŭ poporului românŭ.

Noi înse aicĭ în Bucovina nu suntemŭ așa de valoroșĭ. Noi amŭ cădutŭ fórte, fórte adâncŭ.

Noi nu numai că nu mai suntemŭ Bucovina istorică, dar chiar și populațiunea română nu se mai numĕră în țĕră între factorii politicĭ. Nimica nu mai e la noi autochtonŭ, nimica istoricŭ-naționalŭ.

Dela mórtea celorŭ trei și mai alesŭ a celorŭ doi frațĭ Hurmuzaki, Alecu și Doxaki, nu mai avemŭ omŭ cu dorŭ de țĕră și cu dragŭ de inimă pentru némulŭ lui. Eu mĕ 'ntâlnescŭ desŭ cu boerii noștrĭ, și chiar și ei nu tăgăduescŭ acésta.

Inima cu adevĕratŭ română, cultura și erudițiunea spre a simți rĕulŭ și strâmbătățile, a cunósce drepturile naturale și istorice ale țĕrii, a sci cum sĕ le recâștigămŭ, a avea voință și tăriă de caracterŭ, a luá inițiativa și a se trudí pentru căutarea și păstrarea drepturilorŭ și interesselorŭ naționale ale țĕrii; tóte acestea se duserŭ la noi în mormêntŭ cu Alecu Hurmuzachi, mortŭ la Neapole, și cu fratele luĭ celŭ mare Doxaki Rĕmășițele nu sunt decâtŭ nisce Românĭ perduțĭ printre Nemțĭ.

Ce n'amŭ fi pututŭ câștigá, décă în anii dela 1861 până pe la 1864 amŭ fi fostŭ solidarĭ! Atuncĭ Vlădica Hakmann de felŭ rutênŭ, cu clerulŭ comandatŭ de elŭ în modŭ despoticŭ ne zădărnicĭ tóte încercările nóstre cele mai bune. La acéstă nefastă împrejurare mai veni și ura tradițională dintre familia Petrinescilorŭ și cea a Hurmuzachilorŭ. Familia Hurmuzachilorŭ era autochtonă, din tălpĭ și până 'n crescetŭ radicală română; familia Petrinescilorŭ însĕ era bulgaro-grécă și prin urmare cosmopolită.

In și afară de dietă se combăteu aceste familii în paguba Bucovinei istorice. Hurmuzachescii, bieții numai singurĭ și ajutațĭ numai de puternica lorŭ minte luptau cu durere de inimă pentru Românulŭ din Bucovina; ér Petrinescii, ajutațĭ și aliațĭ cu Vlădica Hakmann și cu ceilalțĭ străinĭ din țĕră, făcut-au pedecĭ Hurmuzachilorŭ, stâlpilorŭ țĕrii, și doborît-au la pămêntŭ pe bietulŭ Românŭ bucovinênŭ; și étă-ne acuma rĕmașĭ așa după cum Petrinescii au uneltitŭ N'avemŭ nimicŭ.

Biserica nóstră n'are autonomiă și tóte ale ei întocmirĭ se facŭ după placulŭ și la propunerea ocârmuirii. Mitropolitulŭ și consistoriulŭ au ajunsŭ a fi numai unŭ felŭ de »spedienţĭ.« Limba nóstră română, în faptă, nu e băgată în sémă la judecătoriă și cu atâtŭ mai puținŭ la autoritățile județene; chiar și biletele pentru casurile de mórte în comunele rurale încă nu se dau în altă limbă de câtŭ numai în cea nemțéscă.

De tóte acestea nimenĭ nu-șĭ mai bate capulŭ, căcĭ cum am ḑisŭ, cu mórtea Hurmuzachilorŭ înmormêntatŭ a fostŭ și omulŭ nostru, care era sĕ mai facă ceva pentru noi și sĕ ne scótă la limanulŭ românescŭ.

Tare mĭ-e témă, că dela autochtonismulŭ nostru românescŭ în Bucovina va trebui de aicĭ încolo se ne luămŭ: Rĕmasŭ bunŭ!

Unŭ Românŭ, care plânge pe mormêntulŭ dela Putna.

*) Acéstă telegramă am publicat'o deja în numĕrulŭ de erĭ, în corespondența din Clușiu. — Red.

**) Din întêmplare totuși a ajunsŭ.

---

decâtŭ sĕ poftițĭ cu mine la satulŭ Breteliu care e numaĭ o pușcătură departe d'acĭ dela Deva."

Cei adunațĭ toțĭ într'unŭ glasŭ strigară: „Mergemŭ."

Scena s'a petrecutŭ la ḑiua întâia de Aprilie 1884 în satulŭ Breteliu.

Omenii din Breteliu eraŭ cu toții adunațĭ la primăriă și la sosirea Nemeșilorŭ, Kecskeméty Gyuri ca celŭ cu ceafa grósă, chemă vre-o câți-va sătenĭ și întrébă pe celŭ d'ântâiu:

„Cum chiamă la tine"? Oláh János, rĕspunse bietulŭ Ionŭ Românulŭ;

„Pe mine mĕ chiamă Samoși Gyuri," rĕspunde oftândŭ sĕrmanulŭ George Someșanŭ.

„Ei bine, urméză Kecskeméthi, cu unŭ tonŭ triumfătorŭ tu Oláh János, Kinta una la noĭ unguréscŭ."

Chinuitulŭ sătênŭ Ionŭ Românulŭ: începe a cânta românesce ca prin Breteliu:

„Buie Ianculŭ dela Munte,
„Cu optŭ mii și șése sute".

„La dracu cu kintek asta," strigă Kecskemethi rĕstitŭ și ḑice: „Samoși Gyuri! Kinta tu unŭ mai bunŭ unguréscŭ."

George Someșanŭ începe și elŭ a cânta românesce totŭ ca pe la eĭ:

Jălui-ma'ș jălui
Jălui-m'aș și n'am cui.
Jălui-m'aș la străinŭ,
Până mâne-ĭ satulŭ plinŭ.

„Tacĭ din gură mocanŭ prostŭ," strigă Kecskemethi „pune eu la tine la dubă pentru Kintek esta haiducescŭ."

Pe cândŭ Kecskemethi era sĕ-lŭ înhațe pe bietulŭ Someșanu, se aude unŭ graiŭ cătănescŭ și imediatŭ se ivesce Dumitru Repede, ficiorŭ voinicŭ ca bradulŭ, soldatŭ concediatŭ și de curêndŭ venitŭ în satŭ și care din gură așa grăesce:

„Cinstițĭ domnĭ! Lăsați-mĕ sĕ vĕ cântŭ eu una și credŭ, că cu toții vețĭ fi mulțămițĭ" și începe a cântá voinicesce:

„Drumŭ bunŭ, drumŭ bunŭ, toba bate,
„Drumŭ bunŭ bravĭ Românĭ
„Cu saculŭ, cu saculŭ pe spate
„Cu armele în mânĭ,
„Tronulŭ sĕ lucéscă, pentru elŭ murimŭ,
„Țéra sĕ înflorescă pentru ea trăimŭ!

„Noo Ku-tia-te-rem-te-te," strigară ca turbațĭ Nemeșii și dândŭ din picióre și amenințândŭ cu pumnii o luară spre Clușiu ca sĕ se sfătuéscă cum s'ar puté stinge de pe fața Ardélului blăstămații de Olachĭ.

In Clușiu adunându-se, mare scomotŭ aŭ făcutŭ. Unii ḑiceau una, alții alta.

In mijloculŭ alaiului însĕ se ridică unulŭ și mai înfierbêntatŭ la creerĭ, și începu a aruncá în aerŭ la frase sforăitóre și vorbe sbârnăitóre încâtŭ asurḑia pămêntulŭ, ḑicêndŭ:

„Susŭ Nemeșilorŭ susŭ, susŭ odată cu totulŭ și în „boconcĭ și cu săbii în mânĭ sĕ ne ridicămŭ în contra opinceĭ românescĭ și cósei mocănescĭ!!!

Poftițĭ! **Moțulŭ.**

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Omenii, cândŭ se întâlniau, își dedeau bineţe prietinesce și glumiau trecêndŭ unulŭ pe lângă altulŭ. De pe fețele lorŭ vedeai că trăescŭ bine între sine și că sunt mulțămițĭ cu starea lorŭ. Nicĭ nu putea fi altmintrelea. Chiar peste sĕptĕmână, la lucru de câmpŭ și grădină, mergeau toți simplu, dar curatŭ îmbrăcațĭ. Nu vedeai o haină murdară orĭ ruptă. Vedeai fețe pârlite de sóre, dar nu vedeai capete sburlite, nepieptenate. La toțĭ le crepa obrazii de sănĕtoșĭ. Holtenii (burlacii) de prin alte sute scăpărau după fetele din Bogata, căcĭ acestea nu erau numai curățele și frumóse, dar tot déuna casnice și muncitóre și găzdóe bune. Mulțĭ flăcăi de econonomĭ din alte comune își luau de neveste fete din satulŭ cu comorile, carĭ și décă n'aveau banĭ mulțĭ, aveau multe însușirĭ bune. Asemenea unŭ feciorŭ din Bogata își putea alege pe cine ar fi vrutŭ din satele vecine. Orĭ cine îi da fata bucurosŭ, chiar și décă acésta era cu avere mai mare, pentru că scia că nu merge în mână spartă.

Lugoşiu în 12 Maiu 1884.

După acésta s'a întăritŭ cea mai mare parte din alegerile de primarĭ, în contra cărora se făcuseră recursurĭ, éră puţine s'au nimicitŭ, şi numai în acele casurĭ, unde nu s'au putută da în lăturĭ nicĭ decum din calea legei şi nu au avută tocmai interesŭ aşa personalŭ.

Altcum, s'a manifestatŭ ignoranţa legei de stăpânii nostri acolo, unde interesele lorŭ de rassă şi personale erau în cestiune. Astfelŭ în cestiunea oraşului Caransebeşŭ pentru alegerea protonotarului şi a medicului, carĭ fiindŭ aleşĭ pe 6 anĭ, conformŭ dispositiunei statutului oraşului Caransebeşŭ şi a legei şi a pracsei din întréga ţéră, — după espirarea acestorŭ 6 anĭ la începutulŭ anului acestuia, cu ocasiunea restauraţiunei generale, ar fi trebuitŭ sĕ supună la alegere. —

D. vice-comite — însĕ, fiindu-i frícă, — că actualulŭ protonotarŭ şi mediculŭ actualŭ (unulŭ Ungurŭ, altulŭ Jidovŭ) nu va mai fi alesŭ, enunciă în adunarea de restauraţiune îndată la începutŭ, cumcă protonotarulŭ şi mediculŭ îşi ţînŭ oficiulŭ lorŭ pre viaţă şi asupra acelora nu se va estinde restauraţiune generală. Acéstă dictativă protegĕtóre se apobă în urma recursului representaţiunei orăşenescĭ din partea comitetului administrativŭ comitatensŭ, dar ministrulŭ de interne atacă decisiunea comitetului administrativŭ din punctŭ de vedere formalŭ, nefiindŭ acestŭ comitetŭ competentŭ a delibera acésta întrebare şi a relega la congregaţiunea comitatensă. Astfelŭ a ajunsŭ cestiunea acésta la desbatere în congregaţiunea presentă. —

D. Bartolomeiu a motivatŭ esactŭ şi plinŭ de argumente convingĕtóre scopulŭ representaţiunei orăşenescĭ şi drepturile oraşului Caransebeşŭ.

D. Haţegu a susţînutŭ dintr'unŭ punctŭ de vedere rătăcitŭ, dar condusŭ de tendinţă a desarma pe contrarŭ cu vicleşugulŭ diplomaticŭ, dreptulŭ de alegere alŭ oraşului.

Ilustritatea sa d. vice-colonelŭ Seracinŭ şi d. I. Curescu vorbiră cu multă încredere în dreptatea causei lorŭ şi plinĭ de indignaţiune, vĕdêndŭ, că se face jocŭ cŭ cele mai sânte drepturĭ şi dispositiunile cele mai curate ale legei se sucescŭ în modŭ obrasnicŭ, ca sĕ se facă concesiunĭ minorităţilorŭ neromâne pe conta drepturilorŭ constituţionale ale Graniţelorŭ şi sĕ se susţină în oficie, plătite de Românĭ, Neromânĭ pe calea constituţională protecţională. —

D. Rezeiu apĕră causa cu rĕcélă şi seriositate impunĕtóre; d. Nedelcu, cu cea mai precisă motivare, încâtŭ privemŭ causa de sigurŭ decisă în favorulŭ adevĕrului, dreptăţii, care erá pe partea representaţiunei oraşului Caransebeşŭ. Contrarii — fără vorbitorĭ, căcĭ fŏispanulŭ era răguşitŭ de atâta eşofare — cerură votizare. — Vĕdêndŭ acésta moderaţii guvernamentalĭ, începură a se teme, că maioritatea va avé curagiŭ a desconsidera legea; chiar d. Besianŭ, vechiŭ guvernamentalŭ, care publice susţîne axioma, că elŭ şi familia sa în prima liniă, apoi şi interesulŭ publicŭ, — se scólă şi recomandă din parte-i primirea propunerei d-lui Bartolomeiu, ca protonotarulŭ şi mediculŭ oraşului Caransebeşŭ, sĕ se supună alegerei. Nicĭ glasulŭ acestorŭ guvernamentalĭ nu ajuta causei; se sculà d. Brediceanŭ (strigărĭ: votisare) şi ḑise: De capacitare vĕḑŭ, că nu póte fi vorba; maioritatea susţîne actulŭ de protecţiune a d-lui vice-comite, căcĭ nu e alta nimicŭ în procedura d-lui vice-comite, decâtŭ o nouă faptă a sistemei de clică şi de protecţiune personală. Şi décă aşŭ voi sĕ vĕ dovedescŭ, că »interesulŭ de rassă,« de care a vorbitŭ ministrulŭ, vĕ conduce şi pe voi în tóte manifestaţiunile şi faptele vóstre, vĕ întrebŭ, décă eram eu protonotariulŭ oraşului Caransebeşŭ şi nu d. Erdös, óre ar fi pledatŭ d. vice-comite, ca sĕ rĕmânŭ în oficiŭ pe viaţă?!.. (Ilaritate). De felŭ nu, ci atuncĭ ar fi aflatŭ elŭ paragrafulŭ legei şi alŭ statutului citatŭ de d. Bartolomeiu şi consorţii, şi nicĭ nu venia la întrebare modulŭ, cum sĕ stricămŭ legea de dragulŭ persónelorŭ de „rassa maghiară.« (strigárĭ: bravo!). Eu, descoperindŭ adevĕrata stare a lucrului şi motivele mârşave, ce au condusŭ pe d. vice-comite la provocarea acestui conflictŭ, Vĕ rogŭ nu uitaţĭ, că legile s'au făcutŭ şi pentru Ungurĭ în acésta ţéră şi faţă cu ei. (aprobărĭ). Maioritatea cere votisare şi prin votare aprobéză procedura d-lui vice-comite, declară în contra legei, că protonotarulŭ şi mediculŭ oraşului Caransebeşŭ aleşĭ pe 6 anĭ rĕmânŭ pe viaţă în oficiu. —

(Va urma.)

Convocare.

»Reuniunea învĕţătorilorŭ Românĭ gr. cat. din jurulŭ Gherlei,« adunareă sa generală de éstimpŭ o va ţine în 10 şi 11 Iunie st. n. adecă a treia şi a patra ḑi de după Rosalii în Santa-Jude tractulŭ protopopescŭ alŭ Secului. La adunarea acésta membrii ordinarĭ în sensulŭ statutelorŭ, ér alţĭ interesaţĭ de causa învĕţămêntului poporalŭ ca óspeţĭ, cu tótă onórea sunt invitaţĭ a participá.

Din şedinţa comitetului administrativŭ alŭ „Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ gr. cat. din jurulŭ Gherlei ţinută în Gherla în 2 Maiu 1884 st. n.

Mihailu Şerbanŭ, canonicŭ, preşedinte. — **Ioanŭ Hodoreanŭ**, secretarŭ.

Diverse.

Băile de aburŭ din Braşovŭ. — Băile aceste fórte salutare, carĭ ne înfrumseţéză oraşulŭ nostru, de erĭ fură deschise şi predate publicului spre folosinţă şi-aŭ storsŭ admirarea tuturorŭ, prin curăţenia, lucsulŭ şi practicitatea ultimei reparaturĭ. Basenele cele douĕ — unulŭ caldŭ şi altulŭ rece — carĭ au fostŭ considerabilŭ mărite, putendŭ ambele acuma cuprinde de peste 5,000 vedre apă, sunt îmbrăcate, într'unŭ modŭ pré frumosŭ, cu marmoră de Braşovŭ. In forma lui presentă, Basenulŭ celŭ mare umple o lacună de multŭ simţită a oraşului nostru, lipsa de a avé o baiă rece pentru véră. Cacĭ oraşulŭ Braşovŭ dotatŭ cu tóte frumseţile naturei, suferea de lipsa unui locŭ pentru o scaldă rece, neavêndŭ ca alte oraşe rîurĭ curgĕtóre prin mijloculŭ lui orĭ în apropiere. Bunătatea acestei reforme este de nepreţuită valóre, căcĭ trebuie atrasă atenţiunea — curăţenia corpului este jumĕtate din medicina îngrijitóre »— profilactică — pentru sănĕtate! Astfelŭ se esprimă Hygiena!«

Ţéra nóstră în privinţa Hygienei este miserabilŭ arangiată. Ce se face pe acestŭ terenŭ salutarŭ isvoreşte mai totdeuna din iniţiativă şi fondurĭ private, căcĭ guvernulŭ se ocupă de cestiunea maghiarisării şi nu a organisărei salutare.

Bucuria orĭ şi căruia Braşovenŭ trebue sĕ fiĕ mare, avêndŭ o astfelŭ de instituţiune modernă, salutară şi frumósă în oraşulŭ nostru. In privinţa luxului şi a curăţeniei putemŭ rivalisá aici cu Pesta şi Viena. Ne remâne numai a esprima mulţumita nóstră pentru acéstă reformă salutară Eforiei scólelorŭ române gr. orientale din Braşovŭ, a cărorŭ proprietate este acéstă baiă, pentru aceste reforme salutare şi specialŭ venerabilului preşedinte care ḑi de ḑi a controlatŭ lucrarea ca sĕ fiĕ mai iute finită. Simţindŭ în timpulŭ reparaturei lipsa acestei instituţiunĭ salutare, acuma cu bucuriă ne putemŭ folosí de ea spre fala nóstră şi conservarea sănătăţii nóstre.

»Mens sana in corpore sano!« este devisa acestei băi. Ei bine, cine nu are lipsă de aceste douĕ averĭ de nepreţuitŭ? Nicĭ odată nu amŭ simţitŭ lipsa mai tare ca adĭ.

„Scóla practică« tomulŭ III. numerulŭ 1, pe Aprile, a apărutŭ şi conţine: După esamenele de vară VI. Intrebările învĕţătorilorŭ şi rĕspunsurile scolarilorŭ. Teoria şi pracsa în educatiune. Epistolele învĕţătorului A. către învĕţătorulŭ B. Epistola I. Despre crescerea scolarilorŭ la ordine şi punctualitate. Jertfirea lui Isacŭ, lecţiune practică din istoria biblică pentru bieniulŭ II. Inmulţirea cu numerĭ decimalĭ, lecţiune practică ţinute preparandilorŭ din Gherla, în cursulŭ I. semestrulŭ II. Sĕmênţa lecţiune practică din istoria naturală şi specialŭ din botanică, pentru scólele poporale, bieniulŭ II. Primulŭ congresŭ alŭ capului didacticŭ din România. — Concursŭ pentru primirea în scólele c. r. de cadeţĭ. Academia română, ortografia. Invitare de prenumeraţiune.

† Necrologŭ. — Anunţămŭ cu durere, că în Erceamare a rĕposatŭ în etate de 49 anĭ, Iuliana Cheţian, născ. Caliani, soţia preotului gr. cat. Simionŭ Cheţianu.

Din cugetările lui Cilibi Moisi. — Cilibi Moisi s'a născutŭ în Focşanĭ şi a muritŭ în Bucurescĭ. Era unŭ jidovŭ sĕracŭ, împovĕratŭ cu o grea familiă; fără sciinţă de carte, dar isteţŭ la minte. Tótă viaţa lui a umblatŭ cu mărunţişurĭ pe la têrgurĭ şi pe stradele Bucurescilorŭ. Lumea cândŭ îlŭ vedea se aduna în jurulŭ lui şi se desfătá prin anecdotele, glumele şi pildele ce le auḑia din gura lui. Astfelŭ persóna lui ajunsese a fi poporală şi multe din vorbele lui au pĕtrunsŭ şi remasŭ în poporŭ. Estragemŭ şi noi câteva din acele frumóse ḑicale ale deşteptului jidovŭ:

1. »Muerea e dulce — ḑice Cilibi Moisi, — zăcharulŭ e dulce; dar ce folosŭ că zăcharulŭ se topesce şi muerea ne topesce.“

2. „Copiii sĕracĭ plângŭ pe părinţii lorŭ că n'au trăitŭ mai multŭ; copiii bogaţĭ îi plângŭ că n'au muritŭ mai curêndŭ.«

3. »Ferice de acela, căruia îi spui o vorbă şi pricepe ḑece; dar vai de acela căruia îi spui ḑece şi nu pricepe nicĭ una.«

4. »Suntŭ trei felurĭ de bóle în lume: la creerĭ, la trupŭ şi la pungă.«

5. „Mincinosulŭ cândŭ spune adevĕrulŭ sĕ bolnăvesce.“

6. „Doue felurĭ de ómenĭ citescŭ gazete: pensionarii, ca sĕ le vie pofta de mâncare, şi cei ce n'au ce mâncá.“

7. »Minciuna, negăsîndŭ unde sĕ se găzduéscă, a cerutŭ dela D-ḑeu o gazdă; D-ḑeu a găsitŭ cu cale că la ḑiare şi la călindare va fi bine primită.“

8. Intr'o ḑi Cilibi Moisi a datŭ de o mare ruşine: l'au călcatŭ hoţii şi n'au găsitŭ nimicŭ.«

9. „De 30 de anĭ sĕ ţine sĕrăcia de mine şi de 14 anĭ mĕ ţînŭ eu de politică. Mie mi-s'a urîtŭ cu politica, dar sĕrăciei nu i s'a urîtŭ de locŭ de mine.«

10. „Omulŭ nu póte fi ceva, decâtŭ atuncĭ cândŭ se va sîmţí, că nu este nimicŭ.«

11. »Patru lucrurĭ suntŭ greu de scosŭ: dinţii din gură, sĕrăcia din casă, nebunia din capŭ şi datoria veche«.

12. »Cândŭ dai banĭ mulţĭ cu împrumutare, sĕ mai laşĭ şi pentru advocaţĭ.«

(Telegrafulŭ).

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 24 Maiu st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.29	Vênd.	9.30
Argint românesc	»	9.22	»	9.25
Napoleon-d'orĭ	»	9.63	»	9.66
Lire turcescĭ	»	10.85	»	10.89
Imperialĭ	»	9.84	»	9.89
Galbenĭ	»	5.62	»	5.65
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Bunăstarea comunei crescea prin astfelŭ de căsătorii.

De cu primă-véra până tómna, în Duminecĭ frumóse, erau totŭ petrecerĭ în Bogata. Orăşenii furnicau neîntreruptŭ prin satŭ. Birtulŭ celŭ mare întocmitŭ de totŭ nou, care — cine ar puté crede? — era proprietatea unuia dintre cei treiḑecĭ şi doi săpătorĭ de comorĭ, era totŭ déuna plinŭ cu familii din oraşŭ. Unele familii trăgeau şi pe la casele cunoscuţilorŭ din satŭ, petreceau prin grădinĭ, bêndŭ lapte, mâncândŭ póme, miere, caşŭ şi urdă, — orĭ se aşeḑau pe érbă verde, unde povestiau orĭ se jucau, orĭ şedeau pe laviţele dinaintea caselorŭ sub umbră de pomĭ şi privéau la trecĕtorii, carĭ se preâmblau în susŭ şi în josŭ, orĭ se duceau în piaţă sub teiu, unde tinerimea întindea câte o dată hore minunate. Işĭ póte omulŭ închipuí, că domnii şi dómnele din oraşŭ, pentru plăcerile lorŭ, nu rĕmâneau nemulţămitorĭ faţă de Bogata. Făcêndu-şĭ sătenii locurĭ de petrecerĭ nouĕ şi înfrumseţindu-şĭ casele şi grădinile totŭ lorŭ îşĭ aduceau folosŭ. Nicĭ chiar érna nu lipsiau visitele din cetate. Săniele sburau dróe către Bogata. Şi, spuneţi-mĭ, unde ar fi găsitŭ orăşenii petrecerĭ maĭ bune?

Ómenii dintr'alte sate auḑiau şi vedeau acestea şi încreţiau din frunte, că de ce nu e şi la dênşii astfelŭ? »Aşa,« ḑiceau ei, »Bogăţenii a bună sémă âmblă cu draculŭ,« şi în locŭ sĕ se convingă mai d'aprópe, care ar fi adevĕrata pricină, de Bogăţenii sunt aşa omenĭ înstăriţĭ şi cu veḑă remâneau în obiceiurile lorŭ, cum s'au pomenitŭ din bĕtrânĭ. Ér când vorbiau de Bogata arétau ură şi dispreţŭ, numind'o în bătae de jocŭ: Satulŭ cu comorile. Porecla nu era tocmai nepotrivită.

Bogăţenii nu-şĭ sfărîmau capulŭ pentru batjocurile acestea. Căcĭ orĭ unde se duceau, erau cinstiţĭ. Steteau de lucrulŭ lorŭ şi erau totŭ veselĭ. După ce lucrau tótă sĕptĕmâna, Dumíneca ţineau o adevĕrată ḑi de repausŭ. In birtŭ nu se duceau, dar acasă ţineau câte unŭ păharŭ de vinŭ. Totŭ pe la case îşĭ petreceu şi érna tineretulŭ cu lăutarĭ bunĭ. Bărbaţii şi femeile se adunau séra unii la alţii, ca şi cândŭ ar fi fostŭ dintr'o familiă şi se omeniau împrumutatŭ cu mâncărĭ ţĕrănescĭ. De ómenĭ beţĭ, de bătăi şi de procese, nicĭ poménă. Cu bunăsterea şi cu crescerea cea sănătósă din scólă, se desvoltă în ţĕranĭ unŭ simţŭ de onóre şi o iubire către moravurĭ cuviinciose, cum nu se vedeau în alte comune. Bogăţenii se cunosceau şi deosebiau în cetate la ântâia vedere de toţĭ locuitorii de celelalte ţinuturĭ. Imbrăcămintea lorŭ erá simplă, dar fórte curată, vorbele lorŭ blânde şi cumpătate, ér faţă de alţii erau fără vicleniă şi bunĭ la inimă.

Sĕ nu crédă nimenĭ că tóte acestea ar fi fost numai şi numai urmarea crescerii din şcólă séu a bunăstării materiale obstescĭ; nu, ci totŭ odată şi resultatulŭ legilorŭ săteşcĭ. Căci unii dintre ţĕranĭ îndată ce vĕḑură că prinde puţină inimă, că începŭ a avé éră câte o códă de vită prin curte, se şi încercară a-şĭ rădica nasulŭ. Fetele le împodobiau cu multŭ mai tare de cum le da mâna şi ei se îmbrăcau în haine scumpe din têrgŭ şi se credeau, cine scie ce boierĭ. Unii apucară éră cărţile de jocŭ alţii glaja cu rachiu. De lucrurĭ ca acestea se supĕrară fórte ómenii de trebă, carĭ ḑiceau între sine: »décă începemŭ éră aşa, atuncĭ mergemŭ ca raculŭ!« Şi acum se nĕcăjiră cu toţii pe ei, carĭ se abătuseră de la calea cea bună şi cerură ca deregĕtorii satului se grijéscă mai bine de păzirea moravurilorŭ celorŭ bune.

Alexandru nu luà de locŭ în nume de rĕu acéstă imputare, ci din potrivă o primí cu óre care bucuriă. Nu trecu multŭ şi se aduse o lege aspră în satŭ, anume: Orĭ-ce îmbuibare în haine erá oprită, fie-care vêrstă îşĭ avea portulŭ hotărîtŭ; pentru joculŭ de cărţĭ şi pentru alte jocurĭ, ce se făceau pe banĭ, pentru patima beţieĭ, pentru înjurăturĭ, pentru clevete, pentru bătăi şi pentru alte lucrurĭ necuviinciose comuna hotărî, cu unŭ glasŭ pedepsele cele mai aspre. In chipulŭ acesta nu mai cuteza nicĭ unulŭ sĕ-şĭ iésă din rĕvaşŭ. Fie-care îşĭ cunoscea lungulŭ nasului, chiar cândŭ i-ar fi venit vre o poftă se facă ceva afară de cale, îlŭ reţinea frica de pedépsă şi ruşine.

Legea de moralitate se cetea în totŭ anulŭ înaintea comunei întregĭ. Trebuia s'o asculte toţĭ, bătrênĭ, tinerĭ, bărbaţĭ, femei şi copii. Era de lipsă sĕ se mai esplice ceva, se esplica. După ce se cetea legea, celŭ dintâiŭ diregător trebuiá se întrebe: »Voiţĭ voi sĕ ţineţĭ legea asta. care este temeiulŭ bunăstării, a unirei şi cinstei nóstre?« Şi toţĭ, micŭ şi mare, respundeau ca dintr'o gură: »Da!«

30. Botezulŭ.

Pe timpulŭ acesta Alexandru avŭ parte de o bucuriă deosebită, care în deşertŭ o dorise până aci. Scumpa şi iubita sa Irină îi născu unŭ băeţălŭ ca unŭ ângeraşŭ. Alexandru erá veselŭ, lucru mare.

(Va urma.)

„GAZETA TRANSILVANIEI“

ḌIARŬ CUOTIDIANŬ.

Abonamente

se potŭ face la **1** și **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	. , .	12 fl. v. a.
„ „ „ 1/2 „	. . .	6 „ „
„ „ „ 1/4 „	. . .	3 „ „
Se acórdă abonamente și lunare cu	. . .	1 „ „
Pentru România și străinătate pe anŭ	.	36 francĭ
„ „ „ „ 1/2 „	.	18 „
„ „ „ „ 1/4 „	.	9 „

Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonațĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḍiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḍiere.

Tarifa anunciurilorŭ și inserțiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserțiunĭ și reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de 3— 4 orĭ	. . . .	10%
„ „ „ 5— 8 „	. . . .	15%
„ „ „ 9—11 „	. . . .	20%
„ „ „ 12—15 „	. . . .	30%
„ „ „ 16—20 „	. . . .	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	. . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Brașovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tipografia Alexi Brașovŭ.